

Sygn. akt IV U 408/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Płaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2013 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 14 lutego 2013 roku nr (...)

w sprawie K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje K. K. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na okres od 1 stycznia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku;
2. stwierdza, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 408/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 4 listopada 2013 r.

Decyzją z dnia 14.02.2013 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), odmówił K. K. przyznania prawa do renty

z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, ponieważ komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 12.02.2013 r. uznała, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

W odwołaniu od tej decyzji K. K. domagał się jej zmiany i przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że skutkiem doznanego przez niego wypadku przy pracy jest dyskopatia lędźwiowa kręgosłupa na poziomie L5-S1. Pomimo wieloletniego leczenia

neurologicznego- szpitalnego, ambulatoryjnego i farmakologicznego- stan jego zdrowia pogarsza się i uniemożliwia wykonywanie pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, wskazał, że odwołanie nie wnosi żadnych nowych okoliczności, które miałyby wpływ na zmianę orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że K. K., urodzony (...) r., ma wykształcenie podstawowe i ukończył kurs górniczy. Pracował jako młodszy górnik i przy obróbce drewna. W dniu 17.06.1996 r. odwołujący uległ wypadkowi w pracy i od 23.06.1998 r. do 31.12.2012 r. pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

W dniu 05.12.2012 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o ponowne przyznanie mu prawa do tego świadczenia.

W orzeczeniu z dnia 16.01.2013 r. lekarz orzecznik ZUS uznał, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Na skutek sprzeciwu, sprawa skierowana została do komisji lekarskiej ZUS, która w orzeczeniu z dnia 12.02.2013 r. podtrzymała stanowisko wyrażone przez lekarza orzecznika.

Na tej podstawie, zaskarżoną decyzją z dnia 14.02.2013 r. ZUS Oddział w T. odmówił K. K. przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

W odwołującego zdiagnozowano:

- stan po pourazowym złamaniu wyrostków poprzecznych kręgów L2-L3 po stronie lewej,
- dyskopatię L5-S1 z przepukliną jądra miazdżystego,
- przewlekły zespół bólowy lędźwiowy i korzeniowy prawostronny,
- stan po pourazowej amputacji II palca lewej ręki,
- zespół bólowy lewego barku.

Odwołujący jest niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od 01.01.2013 r. na okres jednego roku.

Ogólna sprawność ruchowa opiniowanego jest dość dobra. Badany porusza się samodzielnie, sprawnie, nie utyka. Zakres ruchów jego kończyn w stawach jest dobry, sprawność chwytnej dłoni i ruchy precyzyjne, zachowane. Brak jest zaników mięśniowych i wypadnięcia odruchów.

Stwierdza się zarazem ograniczenie ruchomości kręgosłupa i wzmożone napięcie mięśni przykręgosłupowych. Zaznaczone są też objawy rozciągowe z kończyny dolnej prawej. Siła mięśni prawego podudzia jest upośledzona, a badania obrazowe potwierdzają obecność pośrodkowej przepukliny jądra miazdżystego L5-S1.

Aktualny stan zdrowia badanego jest etapem przewlekłego procesu dokumentowanego od wypadku przy pracy. Stan kliniczny na przestrzeni tego czasu zmieniał się w sensie nasilenia objawów podmiotowych i przedmiotowych.

Brak jest dowodów świadczących o znacznej poprawie klinicznej stanu zdrowia wnioskodawcy.

Odwołujący nie odzyskał sprawności fizycznej w stopniu umożliwiającym mu podjęcie zawodowej pracy fizycznej (wykształcenie podstawowe, wykonywana w przeszłości praca górnika dołowego). Częste, nawracające zaostżenia bólowe o charakterze rwy kulszowej, ograniczona ruchomość kręgosłupa, a więc i możliwość pochylania się, obecność objawów rozciągowych i zaznaczony niedowład mięśni podudzia prawego w znaczny sposób ograniczają możliwość zawodowego funkcjonowania badanego.

dowód:

- opinia sądowo- lekarska z dnia 16.07.2013 r.- k. 16-20,

Sąd podzielił wnioski wynikające z opinii biegłych ortopedy- traumatologa, neurologa i kardiologa, albowiem opinia ta sporządzona została w sposób rzetelny, po osobistym przebadaniu ubezpieczonego oraz bardzo szczegółowej i wszechstronnej analizie dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych, przy czym biegli legitymowali się fachową wiedzą oraz odpowiednim doświadczeniem zawodowym. W ocenie Sądu, dokonana przez biegłych diagnoza schorzeń występujących u wnioskodawcy jest prawidłowa, zaś wnioski wynikające z opinii korespondują ze zgromadzoną dokumentacją medyczną oraz bazują na wynikach przeprowadzonego badania, co czyni opinię wewnętrznie spójną, logiczną i kompletną. Opinia w sposób jednoznaczny i przejrzysty obrazuje stan zdrowia odwołującego i w oparciu o aktualne wskazania wiedzy medycznej kategorycznie rozstrzyga kwestię wpływu stwierdzonych u niego schorzeń na zdolność do pracy. Z tych też powodów, Sąd w pełni podzielił wnioski wynikające z opinii sądowo- lekarskiej odnośnie częściowej okresowej niezdolności badanego do pracy zarobkowej w związku z wypadkiem przy pracy.

Opinia ta została zakwestionowana przez organ rentowy, który podniósł, że jest niepełna, ponieważ nie zawiera uzasadnienia co do możliwości odzyskania przez odwołującego zdolności do pracy po ewentualnym przekwalifikowaniu zawodowym, biorąc pod uwagę jego stosunkowo młody wiek. Wskazał przy tym, że o niezdolności do pracy decyduje nie tylko stan biologiczny organizmu, lecz koniunkcja niezdolności do pracy z niezdolnością do przekwalifikowania do innego zawodu. Mając to na uwadze, ZUS wniósł o wydanie opinii uzupełniającej przez biegłych sądowych celem ustosunkowania się do sformułowanych zarzutów.

Zarzuty organu rentowego nie zasługiwały na uwzględnienie, gdyż nie nasuwały wątpliwości zarówno fachowość biegłych sądowych, jak i rzetelność przeprowadzonego przez nich badania. Opinia w sposób przejrzysty obrazuje stan zdrowia ubezpieczonego

i w oparciu o aktualne wskazania wiedzy medycznej kategorycznie rozstrzyga kwestię wpływu stwierdzonych u niego schorzeń na zdolność do pracy. Odpowiada też na wszystkie istotne pytania, w pełni realizując dyspozycję Sądu wyrażoną w sentencji postanowienia

o powołaniu biegłych sądowych. Biegli ci na podstawie badania odwołującego, które przeprowadzone zostało dokładnie, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie standardami, oraz analizy dokumentacji medycznej znajdującej się w aktach organu rentowego, w tym wyników badań specjalistycznych, dokonali prawidłowego rozpoznania i sformułowali ostateczne wnioski, które Sąd w pełni podziela. Wydana w sprawie opinia jest pełna, jasna

i poprawna metodologicznie. W szczególności wydający ją specjaliści dokonali oceny stanu zdrowia wnioskodawcy z punktu widzenia kryteriów określonych dyspozycją art. 12 ustawy

z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS- wyraźnie wskazując, że opiniowany

z uwagi na stwierdzone u niego schorzenia narządu ruchu oraz stopień ich nasilenia jest osobą częściowo okresowo niezdolną do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Rację ma organ rentowy twierdząc, że dla stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy (art. 12 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS) decydująca jest nie tylko utrata możliwości wykonywania pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu, ale także brak rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (por. wyrok SN z dnia 11.01.2007 r., II UK 156/06, OSNP 2008/3-4/45). Niezdolność do wykonywania pracy dotychczasowej nie jest bowiem wystarczająca do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli wiek, poziom wykształcenia

i predyspozycje psychofizyczne usprawiedliwiają rokowanie, że mimo upośledzenia organizmu możliwe jest podjęcie innej pracy w tym samym zawodzie albo po przekwalifikowaniu zawodowym (por. wyrok SN z dnia 29.06.2005 r., I UK 299/04, OSNP 2006/5-6/93). Przy ocenie zatem niezdolności do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, o niezdolności tej nie decyduje wyłącznie ocena medyczna stwierdzająca występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka, gdyż ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy musi uwzględniać także inne elementy, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. Ocena ta ma charakter prawny i może jej dokonać wyłącznie sąd, a nie biegły (por. wyroki SN: z dnia 13.10.2009 r., II UK 106/09, LEX nr 558589, z dnia 08.05.2008 r., I UK 356/07, OSNP 2009/17-18/238). W wydanej w sprawie opinii biegli sądowi nawiązali do przedmiotowej kwestii, wyraźnie wskazując, że odwołujący nie odzyskał sprawności fizycznej w stopniu umożliwiającym mu podjęcie zawodowej pracy fizycznej- podkreślając jednocześnie, że wykształcenie podstawowe i przeszłość górnika skazują w/w na wykonywanie zawodowo jedynie prac fizycznych. Jak podali biegli, rozpoznane schorzenia w znaczny sposób ograniczają możliwość zawodowego funkcjonowania badanego. Formułując taki wniosek biegli wzięli więc pod uwagę kwalifikacje zawodowe wnioskodawcy i jego dotychczasowe doświadczenie i z tego punktu widzenia ocenili, czy w przypadku ubezpieczonego możliwe jest podjęcie pracy fizycznej. Mając jednak na uwadze, że ostateczna ocena, czy dana osoba rokuje odzyskanie zdolności do pracy po przekwalifikowaniu należy do sądu, nie zaś do biegłych, na gruncie niniejszej sprawy na tak zadane pytanie należało udzielić odpowiedzi negatywnej. W ocenie Sądu, w przypadku odwołującego przekwalifikowanie zawodowe i tak nie pozwoliłoby mu na odzyskanie zdolności do pracy. Wszak trzeba mieć na uwadze, że ubezpieczony ma wykształcenie podstawowe, a w przeszłości pracował jako górnik i przy obróbce drewna. Zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji może on zatem wykonywać jedynie prace fizyczne. Te zaś są w jego przypadku przeciwwskazane z uwagi na rozpoznane schorzenia narządu ruchu. Przekwalifikowanie zawodowe do innej pracy fizycznej nie miałyby zatem żadnego sensu, ponieważ w zakresie tych prac schorzenia kręgosłupa w świetle opinii biegłych chirurga ortopedy- traumatologa, neurologa i kardiologa czynią ubezpieczonego osobą niezdolną do pracy. Trudno natomiast zakładać i wymagać, biorąc pod uwagę wiek ubezpieczonego (...), że celowe i możliwe będzie w jego przypadku przekwalifikowanie zawodowe do pracy pracownika umysłowego, co wymagałoby od niego ukończenia szkoły średniej czy studiów wyższych. Jednak, nawet przy założeniu, że wnioskodawcy udałoby się uzyskać takie kwalifikacje (kończąc szkołę średnią czy studia wyższe), brak jest pewności, czy znalazłby on pracę odpowiadającą jego nowym, nabytym umiejętnościom. Uwzględniając obecne realia, najprawdopodobniej bowiem zmuszony byłby podjąć pracę fizyczną, której- jak już zauważono- nie może wykonywać.

Uwzględniając powyższe, na podstawie opinii z dnia 16.07.2013 r., ocenionej pozytywnie, zgodnie z kryteriami zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłych, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków, Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze, że okoliczności sporne zostały w sprawie dostatecznie wyjaśnione, Sąd oddalił wniosek dowodowy organu rentowego o dopuszczenie w sprawie dowodu z opinii uzupełniającej biegłych ortopedy- traumatologa, neurologa i kardiologa, uznając, że nie wniosłoby to niczego nowego do sprawy, zmierzając jedynie do przewłoki postępowania. Wydana w sprawie opinia jest wyczerpująca i wyjaśnia wszystkie kwestie sporne w sposób pełny, powołując się na rzeczowe, konkretne i przekonujące argumenty. W tym miejscu należy jedynie zauważyć, iż w orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, że potrzeba powołania innego (kolejnego) biegłego (biegłych) powinna wynikać z okoliczności sprawy,

a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej (złożonych) opinii. Jeżeli więc opinia biegłego jest przekonująca i zupełna dla sądu, który swoje stanowisko w tym względzie uzasadnił, to fakt, iż opinia taka jest niepełna dla stron procesowych, nie jest przesłanką dopuszczenia w sprawie kolejnej opinii (por. wyrok SN z dnia 06.05.2009 r., II CSK 642/08, Legalis, postanowienie SN z dnia 06.06.2012 r., I UK 113/12, Legalis).

Pozostałe okoliczności sprawy Sąd uznał za bezsporne, gdyż nie były w żaden sposób kwestionowane przez strony, zaś dokumenty przedstawione na ich stwierdzenie nie budziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 14.02.2013 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.), ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy.

Równocześnie w myśl art. 3 ust. 1 powołanej ustawy, za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą: podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych, podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy nawet bez polecenia, w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, przy ustalaniu między innymi prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

Zgodnie z art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz wysokość tych świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie.

Stosownie do art. 57 ust. 1 tej ustawy, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące przesłanki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust.1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

W rozumieniu art. 12 ust. 1 powołanej ustawy, niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (art. 12 ust. 2), zaś częściowo niezdolną do pracy- osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3).

Jak wynika z opinii sądowno- lekarskiej biegłych chirurga ortopedy- traumatologa, neurologa i kardiologa, odwołujący z uwagi na rozpoznane u niego schorzenia kręgosłupa w postaci stanu po pourazowym złamaniu wyrostków poprzecznych kręgów L2-L3 po stronie lewej, dyskopatii L5-S1 z przepukliną jądra miazdżystego, przewlekłego zespołu bólowego lędźwiowego i korzeniowego prawostronnego oraz stopień ich nasilenia jest osobą częściowo niezdolną do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od 01.01.2013 r. na okres jednego roku. U wnioskodawcy stwierdza się ograniczenie ruchomości kręgosłupa, wzmożone napięcie

mięśni przykregosłupowych i zaznaczone objawy rozciągowe z kończyny dolnej prawej. Siła mięśni prawego podudzia jest upośledzona, a badania obrazowe potwierdzają obecność pośrodkowej przepukliny jądra miazdżystego L5-S1. Odwołujący nie odzyskał sprawności fizycznej w stopniu umożliwiającym mu podjęcie zawodowej pracy fizycznej (wykształcenie podstawowe, wykonywana w przeszłości praca górnika dołowego).

Skoro więc zaskarżona przez K. K. decyzja ZUS Oddział w T. z dnia 14.02.2013 r. nie była zasadna, należało uwzględnić jego odwołanie, przyjmując jako podstawę prawną powołane wyżej przepisy prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Tym samym, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. (punkt 1 wyroku).

Sąd stwierdził, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (punkt 2 wyroku), gdyż dokonał niewłaściwej oceny stanu zdrowia badanego. W tym względzie Sąd miał na uwadze przepis art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z art. 118 ust. 1 tej ustawy, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (ust. 1a). W zdaniu drugim ust. 1a art. 118 ustawy dodano, że organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21.06.2012 r., III UK 110/11 (Legalis), błąd organu rentowego skutkujący jego „odpowiedzialnością odsetkową” może stanowić efekt błędu w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędu

w ustaleniach faktycznych. Jeśli zatem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie dokonanej przez lekarza orzecznika lub głównego lekarza orzecznika oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie

art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zm.).